

Prometheus

Et månedligt nyhedsbrev fra Schiller Institutet

årgang 19 nr. 11

november 2007

ET VALG I FINANSKRISENS SKYGGE

Der er mange vigtige emner i valgkampen op til folketingsvalget den 13. november. Danmark er i forandring. Højt på listen står en national redningsplan for sygehus- og sundhedsvæsenet. Fem og tyve års stram ressourcestyring har slået fejl. Danmark er gledet ned i bunden af den europæiske rangstige, når det gælder sygdomsbehandling. Man skal langt ind i Østeuropa for at finde en kræftbehandling lige så ineffektiv, som den vi har herhjemme. Det skal der laves om på, og det er de fleste faktisk enige om. Men der har endnu ikke vist sig et flertal i Folketinget, der er villig til at afsætte de milliardbeløb, der skal til for at rette op på tingenes tilstand.

Fra sundhedsvæsenet kan man fortsætte huskelisten over politiske gøremål, der haster, til ældreplejen og folkeskolen. Man kan ikke have voksne gamle mennesker, der ligger med våde bleer i dagevis eller kun kommer i bad en gang om ugen. Og man kan ikke have børn og unge, der skal undervises med bøger fra før Berlinmurens fald, i lokaler hvor asbesten drysser fra loftet, og skimmelsvampen kryber op ad væggene. Danmark er et rigt land, og det skal også afspejles i den måde, hvorpå vi behandler de syge, de gamle og de unge. Derfor skal de nødvendige ressourcer sættes af til at højne standarden i den offentlige sektor. Og det er faktisk vigtigere end et skattestop.

Nu kommer vi så til det helt store 'MEN'. Alle disse indlysende hjemlige opgaver må og skal sættes i lyset af den internationale finanskrisen. Siden slutningen af juli har den internationale bankverden været lammet af en kreditkrise, der i omfang er uden sidestykke i moderne tid. Faktisk, skal man helt tilbage til Middelalderen for at finde et fortilfælde. Det var da de store florentinske bankhuse Bardi og Peruzzi brød sammen i årene 1343-46. De trak hele den europæiske civilisation med sig i faldet.

Og det kan ske igen. Det internationale finans- og betalingssystem er allerede gået op i sømmene. Den amerikanske dollar, verdensøkonomiens globale reservevaluta, er i frit fald. Klodens største banker og finansselskaber kæmper med tab og hensættelser af ufattelige proportioner. Ingen ved, hvem der knækker først, men vor tids Bardi og Peruzzi kan meget vel komme til at hedde Citigroup og Merrill Lynch.

Derfor bliver kandidaterne til folketingsvalget også nødt til at forholde sig til politiske indgreb overfor finanskrisen. Det er verdensøkonomien og civilisationen, der står på spil. Og det skal bringes op i valgkampen. Derfor har Schiller Institutets Venner opstillet fire kandidater udenfor partierne: Tom Gillesberg i København, Feride Istogu Gillesberg i Københavns Omegn, Janus Kramer Møller i Østjylland og Hans Schultz i Nordjylland. Blandt deres fælles programpunkter er et nyt Bretton Woods-finanssystem og store infrastrukturprojekter til genopbygning af verdensøkonomien. Stem på dem!

VALG OG VIRKELIGHED

Den **25. oktober** skulle **Schiller Instituttets** formand, **Tom Gillesberg**, have haft foretræde for **Folketingets Politisk-økonomiske Udvalg**. Hensigten var at fremlægge en koncentreret oversigt over de seneste måneders dramatiske udvikling på de internationale finans- og kreditmarkeder, præsentere nogle af de forslag til politiske indgreb som den fhv. demokratiske præsidentkandidat **Lyndon LaRouche** har fremlagt i **USA**, og som har fundet opbakning i flere delstatsforsamlinger og er genstand for en intens diskussion bag kulisserne i **Washington**, og endelig advare om, hvordan Danmark kunne blive ramt af finanssammenbrudet og hvilke tiltag, der kan iværksættes nationalt og internationalt i form af et nyt Bretton Woods.

Men den **24. oktober** udskrev **Anders Fogh Rasmussen** som bekendt valg, og da det automatisk opløser Folketinget, var der ikke længere noget udvalg, som Tom Gillesberg kunne få foretræde for. Det var en rigtig dårlig timing. Havde statsministeren ventet bare **24 timer**, ville i hvert fald medlemmerne af det Politisk-økonomiske Udvalg have været bedre klædt på til at bringe den finansielle og økonomiske virkelighed ind i valgkampen. Men sådan gik det altså ikke, og den første uge i valgkampen viste med sørgelig tydelighed, at det alene var op til de fire opstillede aktivister fra Schiller Instituttet (se side 3) at bringe det vigtige spørgsmål om finanskrisen og det truende globale økonomiske sammenbrud ind i debatterne op til det danske folketingsvalg.

Og krisen fortsætter med uformindsket styrke. Den **15. oktober** fremlagde den amerikanske investeringsbank **Goldman Sachs** sammen med verdens største bank, **Citigroup**, og **Bank of America** et forslag til de **30** største internationale banker om i fællesskab at etablere en gigantfond på **100 mia. dollars**, der kunne opsuge nogle af de usælgelige kreditinvesteringsskemaer, som siden slutningen af **juli** har lammet de internationale kreditmarkeder. Planen fik fuld opbakning fra USA's finansminister **Henry Paulson**, men end ikke hans blå stempel kunne sælge ideen til den øvrige bankverden. Ved nærmere eftersyn viste det sig at være et primitivt forsøg på at sprede Citigroups potentielle tab på flere hænder. Og som Lyndon LaRouche påpegede, ville forslaget desuden have givet storbankerne en indirekte mulighed for at trække på **Den amerikanske Føderalbanks** seddelpresse. Det kunne have ledt direkte til en hyperinflation som i **Tyskland, 1923**.

Endelig var Goldman Sachs' plan helt ude af trit med virkeligheden rent størrelsesmæssigt. Ingen kender de nøjagtige tal for de tab, der ligger gemt i bankernes investeringssporteføljer som følge af sammenbruddet på det amerikanske boligmarked og det internationale kreditmarked. Men **100 mia.** er slet, slet ikke nok. Ifølge **Prometheus'** kilder i finansverdenen ligger de internationale bankers samlede værditab sandsynligvis oppe i nærheden af **2.400 mia. dollars**. Indtil videre har bankerne kun drypvist nedskrevet værdien af de kreditbeviser, der i øjeblikket er umulige at afsætte på markedet. Eneste undtagelse i hele den internationale bankverden har været **Jyske Bank**, der med offentliggørelsen af sit kvartalsregnskab den **18. oktober** ikke alene fremlagde kendte tab, men også åbent fortalte, hvilke kurser øvrige kreditinvesteringerne er bogført til.

Samme åbenhed ser man næppe hos de amerikanske storbanker, før årsregnskaberne skal fremlægges. Men så

Aktivister fra LaRouches Ungdomsbewægelse synger på Kulturvet i København, som en del af Gillesbergs valgkampagne.

bliver det også sandhedens time. De eksterne revisorer vil kaste et særdeles kritisk øje på kreditbevisernes bogførte værdier. Og bankerne skal ikke regne med, at der bliver set gennem fingrene med urealistiske værdiansættelser. Det kunne man måske i »gamle dage«, men efter energiselskabet **Enrons** sammenbrud i **2001**, hvor revisionsgiganten **Arthur Andersen** blev trukket med i faldet, tør revisionselskaberne næppe lege med. De vil også ende i fængsel, hvis regnskabet er manipuleret.

Den **1. november** fik man en lille forsmag på det, der venter til årsskiftet. Citigroup meddelte, at man må nedskrive værdien af bankens kreditinvesteringer med **6,5 mia. dollars**, og at man inden udgangen af året bliver nødt at afhænde aktiver for op mod **30 mia. dollars** for at styrke kassebalancen. Et par dage for inden havde verdens største investeringsselskab **Merrill Lynch** fyret sin administrerende direktør, **Stanley O'Neal**, og annonceret nedskrivninger på **8,4 mia. dollars**, og rygter ville vide, at det faktisk kunne være **10 mia. dollars**. Den schweiziske storbank **UBS** offentliggjorde nedskrivninger på **8 mia. dollars**, og samlet sluttede **oktober** måned med nedskrivninger og tab for **11** af verdens største banker og finansselskaber på **31,27 mia. dollars**. Ikke noget at sige til at bankaktierne styrteddykkede verden over. Ikke engang en hurtig likviditetsindsprøjtning fra Den amerikanske Føderalbank på hele **41 mia. dollars** kunne stabilisere markedet. **Dow Jones-aktieindekset** på **Wall Street** faldt med **2,6 procent**. Og så havde man endda lige fejret endnu en rentesænkning fra Føderalbanken med pæne kursstigninger dagen forinden.

Men det kan meget vel være, at de helt store eksplosioner i bankverdenen og på aktiemarkedene slet ikke kan vente på det øvrige nytårsfyrværkeri. Bankaktiernes frie fald i de to første dage af **november** blev forstærket af rygter om, at det amerikanske finanstilsyn, **SEC**, har indledt en undersøgelse af Merrill Lynch. Ifølge finansavisen *The Wall Street Journal* har ledelsen ulovligt forsøgt at skjule investeringsbankens virkelige tab på kreditmarkedet ved at indgå hemmelige aftaler med hedgefonde om en udsættelse af afregninger. Er det rigtigt, er der en direkte parallel til sagen om Enron. Så hold på hat og briller.

Den **4. november** meddelte bestyrelsen i Citigroup, at bankens topchef, **Charles Prince**, var blevet fyret, og USA's fhv. finansminister **Robert Rubin** midlertidig vil overtage roret.

Den **30. oktober** meddelte tre af de førende banker i **Japan**, **Mitsubishi UFJ Financial Group**, **Sumitomo Trust** og **Shinsei Bank**, at de også øger hensættelserne på de amerikanske boligkreditter med flere **hundrede millioner dollars**, og herhjemme måtte forsikringsselskabet **Topdanmark** vinke farvel til **100 mio. kroner** i sit årsregnskab

fortsættes side 4

SCHILLER INSTITUTTETS IDEER SES OG HØRES I VALGKAMPEN

Som allerede nævnt stiller fire aktivister fra **Schiller Institut** op til folketingsvalget den **13. november**, som kandidater uden for partierne. Schiller Institutets formand **Tom Gillesberg** stiller op i **Københavns Storkreds**, **Feride Istogu Gillesberg** i **Københavns Omegns Storkreds**, **Janus Kramer Møller** i **Østjyllands Storkreds** og **Hans Schultz** i **Nordjyllands Storkreds**.

ellers har været pinligt fraværende fra valgkampen.

Midt skoven af intetsigende valgplakater, alle kreeret ud fra den samme faste skabelon: Et ungdommeligt billede af kandidaten, et navn og et partibogstav, har Schiller Institutets iøjnefaldende plakater med sloganet »Efter finanskrakket: Magnetto og over Kattegat« (se billede), vundet stor opmærksomhed. **500** valgplakater i København, **120** i Århus og knap **250** i Nordjylland, har sat gang i en mærkbar diskussion om store projekter og magnetto i vælgerbefolkningen, og mange har stillet spørgsmålet: »Hvorfor snakker de om finanskrak?«

I *JP Århus* kunne man den **30. oktober** læse om Århuskredsens løsgænger, Janus Kramer Møller, (link til denne og de andre artikler på www.sive.dk) og dagen efter bragte *Jyllands-Posten* en artikel om Tom Gillesberg med overskriften: »Til valg på magnetto og finanskrak«.

I *Politiken* den **2. november** kunne man så læse en direkte afspejling af den diskussion og de tankeprocesser, valgplakaten har sat i gang. Under overskriften »Valg på plakaten« havde *Politiken* et halvsides billede af Tom Gillesbergs valgplakat med følgende billedtekst: »Kunsten at lave en valgplakat (1). Det sker ikke hver dag, at en formand for Schiller Institut stiller op til det danske folketingsvalg. Det er heller ikke hverdagskost, at en sådan kandidat går til valg på, at finansverdenen bliver rensset for spekulanter, at statens anlægsbudgetter bliver tredoblet, og at der bliver etableret et hurtiggående magnetto, som vil bringe folk fra København til Århus på 25 minutter og videre til Aalborg. Måske skal vi først have et finanskrak, for at budskabet siver ind. Det er hvad der står på plakaten, hvor kandidaten Tom Gillesberg toner frem på en baggrund af både

Janus Kramer Møller

en Storebæltsbro og et magnetto. Og det er ikke ment som en spøg. Når man stiller op uden for partierne, kan man tillade sig lidt mere end bare at knappe skjorten op og smile venligt. Det ville være en overdrivelse at sige, at valgplakater i gennemsnit har meget med kunst at gøre. Men det kan være en kunst at lave dem, så de ikke drukner i mængden. Denne

med Tom Gillesberg i front er lidt for sig selv, også som plakat betragtet.«

Feride Istogu Gillesberg

Samme dag valgte *Ekstra Bladets* netavis at bringe Feride Istogu Gillesbergs valgplakat på forsiden under overskriften »Den mest mystiske valgplakat«, hvilket fremprovokerede en intensiv blogdiskussion blandt Ekstra Bladets læsere for og imod plakaten og Ferides kandidatur, og omtalen generede over **6.000** ekstra besøgende på Ferides hjemmeside.

Med hjælp fra de otte LYM-medlemmer har de fire kandidater også tilført valgkampen et ekstra spændende våben: Bel canto skønsang krydret med god humor. Til melodierne fra kendte kanons og andre sange har de unge hudflettet den indholdsløse politiske debat og fået fjernet et par politiske masker. Den syngende kampagne tiltrak da også flere tv-stationer. Da de unge tog på besøg til Århus og Aalborg bragte *TV2 Østjylland* et kort klip med Janus Kramer Møller den **1. november** og den **3. november** viste *TV2 Nord* et længere klip med Hans Schultz' kommentarer om faren for dollarkrise og finanskrak sammen med optagelser af de unge hjælpere, der synger om magnettogrejse fra Aalborg til København på **43 minutter**.

Den **5. november** talte Tom Gillesberg til en klasse på **Niels Brock Handelsgymnasium** om de store spørgsmål, der ellers er holdt ude af valgkampen. Den efterfølgende intense diskussion med eleverne viste med al tydelighed, at de har et stort ønske og behov for at diskutere de dybere spørgsmål, som Schiller Institutet altid bringer på bane. De sidste ti dage af valgkampen vil aktivisterne fra Schiller Institutet og LYM være aktive på valgmøder, gader og torve, og de resterende **20.000** eksemplarer af **Schiller Institutets kampagneavis nr. 4**, hvor de fire kandidater præsenteres, vil naturligvis blive omdelt.

Hans Schultz

Allerede da en delegation fra Schiller Institutet besøgte **Christiansborg** på kulturnatten den **12. oktober** for at tale med de tilstedeværende folketingsmedlemmer, var der stor interesse for at diskutere både magnetto og finanskrak (se www.schillerinstitut.dk/kulturnat_i_folketinget2007.html). Med valgkampens indsats fra fire fra Schiller Institutet og deres hjælpere, og de seneste ugers dramatiske begivenheder i finansverdenen, er den interesse i værd fald ikke blevet mindre – uanset udfaldet af folketingsvalget den **13. november**.

Hver eneste stemme på en af de fire kandidater vil være et stor skub fremad i bestræbelserne for at få hele det danske politiske landskab placeret i bedre overensstemmelse med virkeligheden, og sætte landet som helhed bedre i stand til at håndtere de store udfordringer, vi og den øvrige verden står overfor. Hver eneste stemme har derfor meget stor betydning. De, der skal stemme i en af de fire storkredse, hvor Schiller Institutets kandidater stiller op, har derfor en ekstraordinær chance for at sætte et kryds af historisk betydning.

af samme årsag. Så den amerikanske boligkrise fortsætter med at sende chokbølger kloden rundt. Men den er ikke engang toppet endnu. Salget af både nye og gamle boliger styrttykker, mere end **2 mio.** huse og lejligheder står tomme, og i **3. kvartal** rundede antallet af nye tvangsauktioner **635.000**. Forude venter over **en million** amerikanske familier, som for længst har stoppet betalingerne på deres terminer.

I **1932** etablerede præsident **Franklin D. Roosevelt** et offentligt ejet net af realkreditbanker, kaldet **Federal Home Loan Banks, FHLB**, der skulle sikre nødstedte familier en sidste respit, før de blev sat fra hus og hjem. Over de seneste måneder er **FMLB's** udlån eksploderet og er nu oppe på **1.150 mia. dollar**. Et stensikkert tegn på krisens enorme omfang. Men stik imod præsident Roosevelts hensigt med **FHLB** er hele **162 mia. dollars** også gået til at holde liv i spekulative realkreditselskaber som **Countrywide** og **Washington Mutual**. Og det er penge, de amerikanske skatteydere i sidste ende kan komme til at hæfte for.

Det samme er tilfældet i **Storbritannien**, hvor **Bank of England** indtil videre har pumpet **248 mia. kroner** i den kriseramte bank **Northern Rock** (for de penge kunne man her i **Danmark** få både en bro over **Kattegat** og et landsdækkende magnetognet –*red.*). Det er lige under **8.000 kroner** per britisk næse, som hele befolkningen nu hæfter for. Ved årets udgang ventes **Bank of England's** udlån til **Northern Rock** at være svulmet op til godt **323 mia. kroner**. Men oven i hatten kommer ca. **215 mia. kroner** i statsgarantier, som **Bank of England** har måttet udstyre en stor del af **Northern Rocks** kreditbeholdning med.

I sammenligning med kriserne i USA og Storbritannien er de spæde prisfald på det danske boligmarked, vi har set indtil nu, næsten ikke værd at snakke om. Men det kan desværre ændre sig meget hurtigt. Den **31. oktober** skrev *Morgenavisen Jyllands-Posten*, at en kortlægning af flere end **600** større ejendomshandlere havde afsløret en pantebrevskarrusel, der har pumpet lån for **milliarder** uden sikkerhed i reelle værdier ud til en gruppe af ejendomsspekulanter. Ifølge professor **Hans Helge Bech Thomsen** fra **Aarhus Universitet**, står en række mellemstore banker og mange private investorer til store økonomiske øretæver, hvis ballonen revner.

Men en sådan dansk »subprimekrise« vil ikke kun ramme en lille håndfuld ejendomsspekulanter og banker. Ifølge *Prometheus'* kilder i finansverdenen har alle de danske banker haft travlt med at tilbyde deres kunder såkaldte investeringskreditter med sikkerhed i friværdien i deres boliger. Hovedstolen har banken så »gearet« **ti** eller **tyve** gange, så et lån på **1 mio. kroner** med et snuptag er blevet til en investering i aktie- eller obligationsmarkedet på **10** eller **20 mio. kroner**. På den måde er tusinder af danske boligejere blevet til tusinder af små private hedgefonde. Og det er opskriften på en gigantkatastrofe, hvis huspriserne bliver ved med at falde. Er friværdien pludselig væk, står man med en gæld til banken som hverken hus, bil, båd eller konens smykker kan dække.

Mens boligkrisen således banker på Danmarks dør, vokser spændingerne i verdensøkonomien med ildevarslende hast. Den amerikanske dollar, det internationale finans- og betalingssystemes reservevaluta, er i frit fald. Samtidig stiger priserne på råstoffer og fødevarer med raket fart. Mens dette nummer af *Prometheus* er på vej i trykken, har olieprisen rundet **96 dollars per tønde**, en stigning på **55 procent** alene i år. Kobber er steget med **21 procent** og hvede med **61 procent**. Guld koster nu **800 dollars per ounce**, en stigning siden nytår på **21 procent**.

Under en frokostkonference med diplomater i **Washington** den **31. oktober** understregede Lyndon LaRouche, at der ikke længere er nogen vej tilbage. Centralbankerne vil ikke være i stand til at trække de private banker ud af den nuværende kreditkrise. Hvis de fortsætter med panisk at pumpe ny likviditet ud i systemet, vil de blot skabe en global hyperinflation, der vil overgå alt, man så i **Tyskland** i **1923**. Løbet er kørt. Det nuværende, dollarbaserede, finanssystem vil bryde sammen meget snart, uanset hvad man gør.

Derfor bliver regeringerne hver for sig og i fællesskab nødt til at fastfryse hele finanssystemet. Boligejerne og banker skal reddes fra sammenbrud. LaRouche henviste til det udkast til lovforslag, kaldet »*Homeowner and Bank Protection Act*«, **HBPA**, (se *Prometheus* sep. '07) som han selv har fremlagt i USA, som model for de indgreb alverdens regeringer må indstille sig på at gennemføre. Derudover må USA, sammen med **Rusland**, **Indien** og **Kina** tage initiativ til etableringen af et helt nyt finans- og betalingssystem, med forbillede i det system som præsident Franklin D. Roosevelt fik etableret ved den internationale regeringskonference i **Bretton Woods** i **1944**.

LaRouche advarede også om, at befolkningens frustrationer over politikernes inaktivitet overfor den økonomiske krise, i særdeleshed i USA, er ved at skabe en sprængfarlig politisk situation. Selv om det ikke burde være muligt, ligger den amerikanske befolknings tillid til politikerne i Kongressen nu lavere end til den ellers historisk upopulære Bush-regering. Og det er med et **Demokratisk** flertal i begge kamre. Derfor kræver LaRouche, at flertalsleder **Nancy Pelosi** træder tilbage øjeblikkeligt.

Mens politikerne i **Washington** stadig vægrer sig ved at gribe ind overfor den dramatiske krise, vokser listen over delstatsforsamlinger, der støtter LaRouches lovforslag. Resolutioner, der opfordrer **Kongressen** til behandle og vedtage LaRouches lovforslag, er blevet vedtaget i de lovgivende forsamlinger, byråd eller lokale politiske råd i **Californien**, **Illinois**, **Michigan**, **Massachusetts**. Lignende resolutioner er blevet fremlagt i **Florida**, **Michigan**, **New Hampshire** og **Pennsylvania**, mens udkast til resolutioner er under formulering i **Alabama** og **Tennessee** og **Missouri**.

Flash: Netop som *Prometheus* var på vej i trykken kom meldingen om at den amerikanske bilgigant **General Motor Corp.** pga. af udskudte skattebetalinger havde et underskud i **3. kvartal** på hele **39 mia. dollars!**

Prometheus udgives hver måned af **Schiller Institutet**, Sankt Knuds Vej 11 kld., 1903 Frederiksberg, tlf: 35 43 00 33, Konto: 1551-0005648408, Giro: 564-8408, si@schillerinstitut.dk, www.schillerinstitut.dk. *Prometheus* er en videreførelse af **Agro-Nyt** (marts 1989 – oktober 2004). Redaktion: Poul Rasmussen (ansvh.), Tom Gillesberg, Percy Rosell og Executive Intelligence Review. Abonnement: 1 år: 2.000 kr. – 6 mdr.: 1.000 kr. – 3 mdr.: 600 kr. Eftertryk kun tilladt med kildeangivelse.

ISSN: 1604-2840 Egetryk